

Docentenhandleiding

Tussen Ziek en Beter

Groep 7 en 8 basisonderwijs

✘ Gemeente
✘ Amsterdam
✘ Stadsarchief

1. Inleiding	3
2. Inhoud & aansluiting onderwijs	4
3. Praktische informatie	5
▪ Ziekte in de klas	
▪ Hoe werkt de website	
▪ Bereikbaarheid Stadsarchief Amsterdam	
4. Lessuggestie in de klas	8
5. Suggesties ter verwerking	10
• Verder onderzoek	
• Kringgesprek	
• Het klaslokaal als tentoonstellingsruimte	
<u>Bijlagen</u>	
Bijlage 1 werkblad leerlingen voorbereidende les	13
Bijlage 2 knipblad indeling groepen	22
Bijlage 3 toelichting ziektes en thema's	24
Bijlage 4 toelichting kinderen	26

Tussen Ziek en Beter. Verhalen uit het Emma Kinderziekenhuis 1865 -2015

Tussen Ziek en Beter is een website over de geschiedenis van de kindergeneeskunde. Het Stadsarchief stelt gratis lesmateriaal beschikbaar voor groep 7 en 8 van het basisonderwijs en voor klas 1 en 2 van het voortgezet onderwijs. Dit materiaal is gemaakt naar aanleiding van de jubileumtentoonstelling **Tussen Ziek en Beter. Verhalen uit het Emma Kinderziekenhuis 1865 -2015** die te zien was van 27 augustus tot 15 november 2015 in het Stadsarchief Amsterdam. Het was een groot educatief project ter ere van de 150e verjaardag van het Emma Kinderziekenhuis. Nu is het zelfstandig te gebruiken, of eventueel als huiswerk op te geven.

Ziek zijn en weer beter worden: het lijkt vanzelfsprekend, maar is het niet. Het is bijna niet voor te stellen, maar nog geen 150 jaar geleden stierf in Amsterdam één op de drie kinderen. Inmiddels zijn deze sterftcijfers enorm gedaald door betere medische voorzieningen, goede voeding en kennis van artsen. De kans dat je een ziekte overleeft is enorm gegroeid. Dat brengt wel met zich mee dat er steeds meer chronisch zieke jongeren zijn, die een plek in de samenleving nodig hebben. Hoe gaan we hiermee om? En wat betekent het om ziek te zijn?

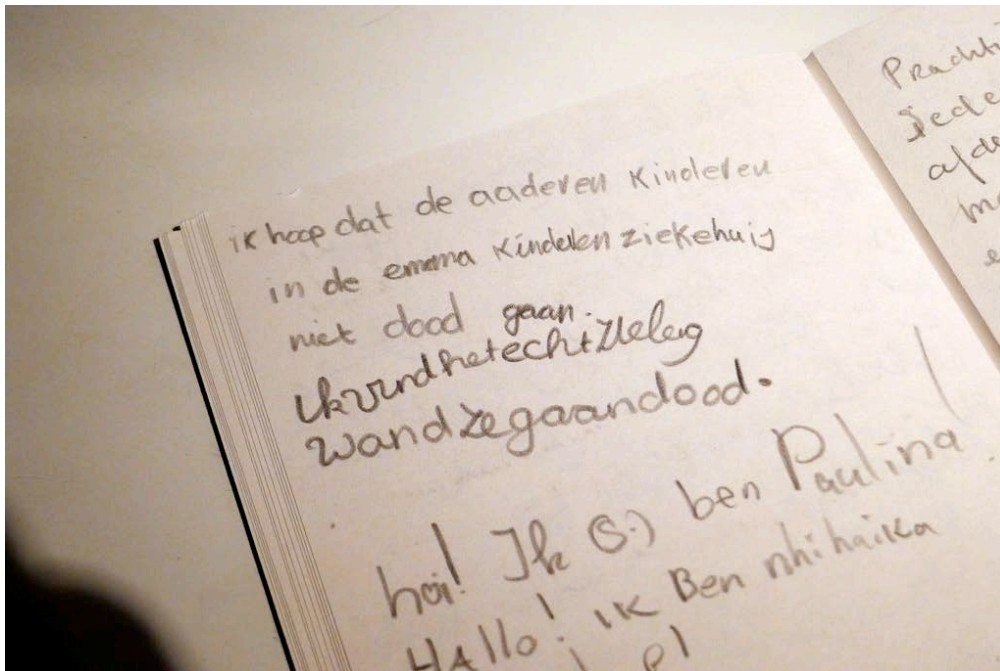
In dit lespakket beleven leerlingen aan de hand van waargebeurde verhalen van patiënten uit het Emma kinderziekenhuis, hoe de zorg voor zieke kinderen de afgelopen 150 jaar veranderd is. Op de website gaan ze aan de slag met gezondheid en erfgoed. De onderwerpen vertellen het verhaal van een ver verleden en bieden tegelijkertijd inzicht in de wereld van nu. Verdieping is er door aandacht voor de medische kant van het verhaal, en thematische onderwerpen zoals hygiëne, vaccinatie en erfelijkheid. Het doel is om kinderen op een actieve en participerende manier kennis te laten maken met deze ziektes en de thema's die daaraan verbonden zijn.

Impressie tentoonstelling Tussen Ziek en Beter, Stadsarchief Amsterdam

Unieke samenwerking

Om 150 jaar ziekenhuisverhalen te kunnen vertellen moet je in de archieven duiken. Het archief van het Emma Kinderziekenhuis bevindt zich in het Stadsarchief. Zo is de unieke samenwerking tussen het Amsterdams Medisch Centrum (AMC) en het Stadsarchief Amsterdam ontstaan dat geresulteerd heeft in een bijzondere educatieve website. Het gebruik van deze website kan gecombineerd worden met een bezoek aan het Stadsarchief Amsterdam, maar dat hoeft niet. De website staat geheel op zichzelf en kan ingezet worden in bijvoorbeeld de lessen geschiedenis of wereldoriëntatie.

Gastenboek van de tentoonstelling Tussen Ziek en Beter, Stadsarchief Amsterdam

ALGEMENE DOELEN

- De leerlingen leren over diverse ziektes en de thema's die daaraan verbonden zijn
- De leerlingen maken kennis met het archief
- De leerlingen leren over de gezondheid van henzelf en anderen
- De leerlingen verzamelen informatie over omstandigheden vroeger en nu
- De leerlingen worden gestimuleerd in hun culturele ontwikkeling
- De leerlingen doen onderzoek en presenteren

2. INHOUD & AANSLUITING ONDERWIJS

Het verhaal van 150 jaar Emma Kinderziekenhuis gaat over kinderen, over vooruitgang en over de toekomst. Leerlingen beleven hoe de zorg voor zieke kinderen de afgelopen 150 jaar is veranderd. Het begon allemaal met armenarts Samuel de Ranitz. Hij geloofde dat een kinderziekenhuis voor arme kinderen veel beterschap kon betekenen. Zijn droom kwam uit: in 1865 werd het Amsterdamsche Kinderziekenhuis opgericht. In de loop der tijd veranderde er veel. De welvaart nam toe en mensen werden gezonder. Door ervaring en onderzoek nam de medische kennis toe en verbeterden technieken. Vroeger overleden veel kinderen aan aandoeningen en ziektes. De kindersterfte was hoog. Nu is de kans groot dat zieke kinderen beter worden, of mét hun ziekte een volwassen leeftijd bereiken.

WERKWIJZE

In dit lespakket is gekozen voor een aanpak die gericht is op de belevingswereld van de leerlingen, door 150 jaar zorg voor zieke kinderen in brokjes informatie aan te leveren. De leerlingen maken kennis met acht kinderen. Waarom waren ze opgenomen? Over welk tijdvak gaat het? En hoe vonden ze het om in het ziekenhuis te zijn? Door middel van animaties wordt de geschiedenis van elk kind op een bijzondere manier verteld. Leerlingen bereiden zich op school of thuis voor met de informatie van de website en geven in de klas een korte presentatie bij het betreffende onderwerp.

Op de website lezen en zien de leerlingen de verhalen van de acht zieke kinderen tussen ca. 1860 en nu. Er wordt ingegaan op een aantal individuele verhalen, om vervolgens ook de bredere context te laten zien. Zo ervaren de leerlingen dat er in de afgelopen 150 jaar veel veranderd is voor zieke kinderen. Geheel in lijn met het streven van het Emma Kinderziekenhuis om kinderen en jongeren ondanks hun ziekte of beperking te laten opgroeien tot volwaardige deelnemers aan onze samenleving, hopen we bij te dragen aan begrip en respect voor die kinderen en jongeren. Het project heeft daarmee een educatieve functie op individueel en maatschappelijk niveau.

VOOR WIE

Het programma is ontwikkeld voor leerlingen van groep 7 en 8 van het basisonderwijs en voor klas 1 en 2 van het voortgezet onderwijs.

KERNDOELEN

De inhoud van de website sluit aan op methoden die gebruikt worden voor **oriëntatie op jezelf en de wereld** (mens en samenleving) en **kunstzinnige oriëntatie** (erfgoed), kerndoelen 34, 37, 51 en 56.

ZIEKTE IN DE KLAS

In dit lesmateriaal zullen verschillende ziektes centraal staan. Iedereen is wel eens ziek geweest of kent iemand die ziek is (geweest). Soms gaat het dan om heel ernstige ziektes en soms komt dit zelfs heel dichtbij. Vaak bent u daar als leerkracht van op de hoogte, maar soms ook niet. Hieronder vindt u een aantal tips om daar mee om te gaan.

1. Maak duidelijk dat er verschillende ziektes in de klas besproken zullen worden.
2. Maak het bespreekbaar, maar stem dit wel af op het kind. Elk kind is weer anders. Het ene kind heeft de behoefte om erover te praten op school, het andere kind juist niet. Informeer daarom waar de leerling behoefte aan heeft.
3. Schat de situatie in: soms staat een ziekte heel dichtbij en gaat het gepaard met veel verdriet. Wanneer dat gebeurt, is het belangrijk om aandacht te geven aan wat speelt. Kijk voor tips op:

http://www.jongeheldenindegklas.nl/overlijden_van_een_dierbare/10_12_jaar/werkvormen_over_verdriet_en_de_dood

HOE WERKT DE WEBSITE

Tussen Ziek en Beter www.tussenziekenbeter.nl is een informatieve website. De navigatiestructuur is snel en eenvoudig te begrijpen. Gebruik de site klassikaal op het smartboard, of individueel op een tablet, desktop of laptop. De informatie op de webpagina wordt in stapjes aangeboden. Ieder kind op de site heeft een andere ziekte, maar de website heeft steeds hetzelfde stramien, waardoor de leerlingen zelf op intuïtieve manier op onderzoek kunnen gaan.

De opbouw van de website is een uitschuifstelsel. Iedere klik zorgt ervoor dat de website verder open schuift. Voor een volgend onderdeel hoeft er alleen maar naar beneden gescrold te worden, of als u terug wilt weer naar boven.

Stap 1

Het beginscherm bestaat uit een carrousel met portretjes van de hoofdpersonen: de kinderen. Onder ieder portret staat de naam, ziekte en tijd beschreven. Door op een portret te klikken schuift de site verder naar het volgende onderdeel: tijdslijn en animatie.

Stap 2

Onder de tijdslijn is een animatie te zien over het kind waarop geklikt is. Het kind stelt zichzelf voor en vertelt zijn eigen verhaal. De leerlingen weten daarna welke ziekte het kind had, wanneer hij of zij leefde, en hoe het is afgelopen. Op de tijdslijn kan ook op een ander kind geklikt worden.

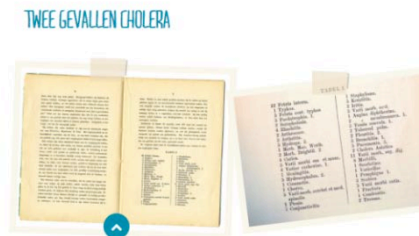
Stap 3

Scroll na de animatie naar beneden. Daar ziet u vierkante tegels. Ieder kind heeft altijd vier tegels die opgebouwd zijn uit: het verhaal / de ziekte / het thema / de tijd.

Stap 4

Klik op een tegel, de ronde subhoofdstukken verschijnen. Klik op een van deze cirkels en op het klembord verschijnen foto's met blauwe pijlen. Als u hier op klik, verschijnt de bijpassende tekst.

We weten zeker dat in 1866 twee kinderen met cholera in het Kinderziekenhuis lagen. Dat staat in het jaarverslag (een samenvatting met de belangrijkste feiten). In de tabel zie je na 'Cholera Asiatica' een 2 staan, dat betekent dat er gevallen waren. Dat er geen cijfer achter staat, betekent dat ze in elk geval niet in het ziekenhuis zijn dood gegaan aan die ziekte. Jammer genoeg staan in het jaarverslag geen namen. Zouden het de zusjes zijn geweest?

Bezoek het Stadsarchief Amsterdam

U kunt het gebruik van de website combineren met een bezoek aan het Stadsarchief. De oudste en belangrijkste documenten van de stad Amsterdam liggen in het Stadsarchief. De collectie bestaat uit minstens 50 kilometer archieven en een enorme hoeveelheid foto's, prenten en miljoenen kaarten, verder een omvangrijke collectie geluids-, film- en fotoarchieven. Elk jaar zijn er verschillende tentoonstellingen te bezoeken. Om op de hoogte te blijven, zie de website van het Stadsarchief Amsterdam; <http://stadsarchief.amsterdam.nl>

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met educatie@amsterdam.nl of 020-2511619

Bezoekadres

Vijzelstraat 32
1017 HL Amsterdam

Reizen naar het Stadsarchief

Vanaf station Centraal Station Amsterdam tram 16 en 24, halte Keizersgracht.

Vragen of opmerkingen

Heeft u vragen of opmerkingen na het lezen van deze handleiding? Neem dan contact op met Stefanie van Odenhoven, s.van.odenhoven@amsterdam.nl

4. LESSUGGESTIE IN DE KLAS

DOEL: INTRODUCTIE, ONDERZOEK DOEN & PRESENTATIE VOORBEREIDEN.

In deze lessuggestie doen leerlingen in groepjes onderzoek naar één van de acht kinderen die de hoofdrol spelen op de website. Gebruik hiervoor de werkbladen die u vindt in bijlage 1.

Aan het eind van deze les bereiden de leerlingen een korte presentatie voor over het betreffende kind (ca. 2 - 5 minuten). U kunt er ook voor kiezen de leerlingen thuis extra informatie en weetjes te laten zoeken op het internet over 'hun' kindje en ziekte.

Tijd	Wat	Docent	Leerlingen
5 min	Introductie & opdracht.	legt uit.	activeren hun voorkennis en maken opdracht.
10 min	Inleiding ziek zijn	legt uit.	luisteren.
5 min	Uitleggen opdracht en verdelen in groepjes.	verdeelt klas in onderzoeksgroepen d.m.v. kaartjes.	komen in verschillende onderzoeksgroepen.
30 min	Zelfstandig werken aan de opdracht.	begeleidt leerlingen.	werken aan de opdrachten en bereiden een presentatie voor.
10 min	Lesafsluiting en indeling van de groepen voor de rondleiding.	evalueert en verdeelt de klas in twee groepen voor de rondleiding.	luisteren en geven antwoord op de vragen.

VOORBEREIDING LEERKRACHT

- Website bekijken
- Kaartje met portretten kopiëren en uitknippen om groepjes te maken (4 x 8 portretkaartjes). Laat de leerlingen kaartjes trekken. Zo worden de groepjes gevormd.
- Vragenlijsten (bijlage 1) kopiëren voor de groepjes.

INLEIDING IN DE KLAS

Vertel de leerlingen dat ze aan het project Tussen Ziek en Beter gaan werken. Start met het stellen van onderstaande vragen. De antwoorden kunnen op het bord geschreven worden (evt. in de vorm van een mindmap).

- Wie is er wel eens ziek geweest?
- Hoe voelde dat toen?
- Hoe is het om in het ziekenhuis te liggen?
- Wat doe je om zelf niet ziek te worden? Anders gezegd om beter te blijven?
- Hoe komt het dat kinderen vroeger meer ziek werden dan nu?

Aansluitend geeft u zelf een korte inleiding op het onderwerp:

Ziek zijn en weer beter worden: het lijkt vanzelfsprekend, maar dat is het niet. En zeker niet 150 jaar geleden, toen er nog geen gespecialiseerd academisch kinderziekenhuizen bestonden. Vroeger waren de kansen van een kind uit het armste deel van de bevolking om te overleven veel lager dan die van een kind uit een rijkere deel van de samenleving. Dit kwam door de slechte huisvesting, slechte voeding en slechte sanitaire voorzieningen. Er waren bijvoorbeeld nog geen wc's. Tegenwoordig kunnen we veel meer ziektes genezen door nieuwe technieken en voortschrijdend inzicht.

Leg uit dat de leerlingen onderzoek gaan doen naar de kinderen die echt bestaan hebben. Op de speciale website kunnen ze informatie over deze kinderen vinden: hoe ze heten, wanneer ze leefden, aan welke ziekte ze leden en wat dat betekende in hun tijd. In hun groepje bereiden ze een korte presentatie voor. Deze presentatie geven ze in de klas voor hun klasgenoten.

AAN DE SLAG

- Open de website op het bord en leg uit hoe de site werkt.
- Maak 8 groepjes d.m.v. de kaartjes. Op de kaartjes staan de portretjes van de acht kinderen die ze op de website leren kennen.

Leg uit dat het kind op het kaartje echt heeft geleefd en dat ze nu meer over 'hun' kind gaan ontdekken op de website. In hun groepje doen ze onderzoek naar het betreffende kind. Met de gevonden informatie maken ze een korte presentatie (ca. 2 - 5 min). Deel de werkbladen uit.

TIP

Weinig tijd op school? U kunt er ook voor kiezen om de presentatie thuis te laten voorbereiden door de opdracht als huiswerk op te geven.

Rond de les af door samen te vatten en te vertellen dat we tegenwoordig veel ziektes waar je vroeger aan overleed nu kunnen genezen. Dit komt o.a. door goede hygiëne, goede voeding, schoonwater, beweging, nieuwe kennis en technieken.

TIP: ERVAAR BACTERIËN EN HET BELANG VAN EEN GOEDE HYGIËNE!

1. Smeer uw handen in met een plakglitterstift of glitter oogschaduw. Het is van belang dat de glitters subtiel en niet te groot zijn. Geef elke leerling bij binnenkomst een hand.

2. Als alle leerlingen zitten, vertelt u vervolgens dat u helemaal vergeten was uw handen te wassen nadat u heel erg moest niezen en vraagt u de leerlingen naar hun handen te kijken.

De glitters staan symbool voor de verspreiding van de bacteriën.

5. SUGGESTIES TER VERWERKING

ALGEMENE INTRODUCTIE

Na de presentatie kunt u ervoor kiezen om nog een les te besteden aan het onderwerp ter verwerking. Vraag de leerlingen wat ze op de website gedaan en gezien hebben. Inventariseer dit met de werkvorm 'bekend | benieuwd | bewaard'. Dit kunt u de leerlingen individueel laten doen, maar ook klassikaal. Maak dan drie kolommen op het bord en start met de eerste twee vragen:

- 1. Wat ze hebben geleerd? (bekend)**
- 2. Wat ze nog meer zouden willen weten/uitzoeken? (benieuwd)**
Aan het eind van de les:
- 3. Wat neem je mee/ga je onthouden? (bewaard)**

A. VERDER ONDERZOEK

U kunt de leerlingen de opdracht geven om verder onderzoek te doen naar het onderwerp wat ze bij vraag 2 hebben genoemd. Dit kan individueel of in kleine groepjes. Naast de website www.tussenziekenbeter.nl kunnen ze natuurlijk ook allerlei andere bronnen gebruiken. Het resultaat kan in diverse vormen gepresenteerd worden: poster, werkstuk, korte mondelinge presentatie.

B. KRINGGESPREK OVER CHRONISCH ZIEK ZIJN

Als het goed is het voor de leerlingen bekend dat ziektes waar je 150 jaar geleden nog aan overleed, tegenwoordig te genezen zijn. Maar dat betekent niet dat je er geen last meer van hebt. Zoiets noem je chronisch ziek zijn. Vraag aan de leerlingen of ze iemand kennen die chronisch ziek is of een beperking heeft? Hoe gaan ze daarmee om?

Om klassikaal het onderwerp 'chronisch ziek' zijn te behandelen, gebuikt u onderstaande vragen om het gesprek op gang te brengen. Benoem de verschillen tussen geneesbare ziektes en ziektes waarvoor alleen de symptomen met medicijnen, behandelingen en/of leefregels bestreden kunnen worden. Dat zijn belangrijke kenmerken bij een chronische aandoening.

- Kan je zien aan iemand of hij of zij chronisch ziek is? En hoe zit dat met een beperking heeft?
- Welke ziekte zie je aan de buitenkant? En welke niet?
- Ken je iemand in je eigen omgeving met een ziekte of beperking?
- Soms kan je niet zien aan de buitenkant of iemand ziek is. Hoe denk je dat zo iemand zich voelt?
- Hoe kan je zo iemand helpen?

C. HET KLASLOKAAL ALS TENTOONSTELLINGSRUIMTE

Iedereen bevindt zich eigenlijk altijd tussen ZIEK en BETER.

In deze verwerkende les maken leerlingen van het klaslokaal een tentoonstellingsruimte, waarin de verhalen over het ziek zijn van de leerlingen zelf centraal staan. Archieven en musea verzamelen, bewaren en exposeren. De leerlingen verplaatsen zich in deze opdracht in een tentoonstellingsmaker.

Hiervoor maken ze gebruik van hun **persoonlijke archief**. Welke voorwerpen vertellen hun verhaal?

De opdracht

Het onderwerp van de tentoonstelling is "Tussen ZIEK en BETER". Het gaat over een ziekte die het kind zelf weleens ervaren heeft. Dit kan iets ernstigs zijn, maar ook een stevige verkoudheid.

Vraag de leerlingen of ze wel eens ziek geweest zijn. Hebben leerlingen in het ziekenhuis gelegen? Of gewoon thuis? Kwamen er mensen op bezoek, kregen ze kaartjes, extra veel fruit te eten of hadden ze in die tijd een bijzondere knuffel die ze gezelschap hield?

Laat ze nadenken welke objecten hun verhaal zou kunnen vertellen en vraag ze deze mee te nemen.

Denk hierbij aan: Kaartjes, lege medicijndoosjes, knuffels, thermometer, fruit, een foto, enz.

Geef leerlingen de opdracht een plan te maken om een kleine ruimte in het klaslokaal in te vullen met hun eigen persoonlijke tentoonstelling. Dit voorstel kan in tekst op papier, maar ook getekend of met een collage.

Samen maken ze nu een expositie. Sommige objecten hebben geen uitleg nodig, andere wel. Ze kunnen tekstbordjes maken en nadenken over hoe ze iets willen vertellen.

TIP: Laat leerlingen in deze les nog eens kijken naar de verschillende bronnen die op de website naar voren komen. Zijn er stukken bij die vergelijkbaar zijn met stukken uit hun eigen persoonlijk archief?

BIJLAGE 1

WERKBLADEN BIJ DE VERHALEN VAN DE ACHT KINDEREN

HENDRIKA JOHANNA EN SOPHIA

Namen van de groepsleden:

IN WELKE TIJD LEEFDEN HENDRIKA JOHANNA EN SOPHIA?

Antwoord

WAT KAN JE VERTELLEN OVER HENDRIKA JOHANNA EN SOPHIA?

Antwoord

WAT IS HET THEMA DAT BIJ DE ZIEKTE VAN HENDRIKA JOHANNA EN SOPHIA HOORT?

Antwoord

EN, WAT HEB JE EROVER GELEERD?

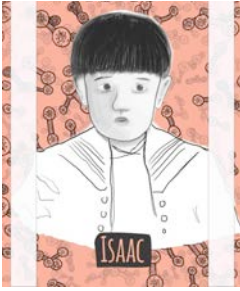
Antwoord

WAT IS BELANGRIJK OM TE DOEN ALS JE NIET ZIEK WILT WORDEN?

Antwoord

WELKE LEUKE EN VERRASSEDE WEEJTJES BEN JE TEGEN GEKOMEN?

Antwoord

ISAAC

Namen van de groepsleden:

IN WELKE TIJD LEEFDE ISAAC?

Antwoord

WAT KAN JE VERTELLEN OVER ISAAC? HOE VOELDE HIJ ZICH?

Antwoord

WAT IS HET THEMA DAT BIJ DE ZIEKTE VAN ISAAC HOORT?

Antwoord

EN, WAT HEB JE EROVER GELEERD?

Antwoord

HEB JE ZELF WEL EENS EEN PRIK GEHAD? HOE VOND JE DAT?

Antwoord

WELKE LEUKE EN VERRASSENDE WEETJES BEN JE TEGEN GEKOMEN?

Antwoord

ANTHONIA

Namen van de groepsleden:

IN WELKE TIJD LEEFDE ANTHONIA?

Antwoord

WAT KAN JE VERTELLEN OVER ANTHONIA?

Antwoord

WAT IS HET THEMA DAT BIJ DE ZIEKTE VAN ANTHONIA HOORT?

Antwoord

EN, WAT HEB JE EROVER GELEERD?

Antwoord

WAAROM WORDEN DE ALLERKLEINSTE BABY'S 'KNOKKERS' GENOEMD?

Antwoord

WELKE LEUKE EN VERRASSEDE WEEJTJES BEN JE TEGEN GEKOMEN?

Antwoord

GRETA

Namen van de groepsleden:

IN WELKE TIJD LEEFDE GRETA?

Antwoord

WAT KAN JE VERTELLEN OVER GRETA?

Antwoord

WAT IS HET THEMA DAT BIJ DE ZIEKTE VAN GRETA HOORT?

Antwoord

EN, WAT HEB JE EROVER GELEERD?

Antwoord

NOEM EEN AANTAL 'OORLOGS-GERECHTEN'

Antwoord

WELKE LEUKE EN VERRASSENDE WEETJES BEN JE TEGEN GEKOMEN?

Antwoord

HUGO

Namen van de groepsleden:

HOE OUD WAS HUGO TOEN HIJ ZIEK WERD?

Antwoord

WAT KAN JE VERTELLEN OVER HUGO?

Antwoord

WAT IS HET THEMA DAT BIJ DE ZIEKTE VAN HUGO HOORT?

Antwoord

EN, WAT HEB JE EROVER GELEERD?

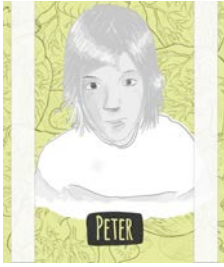
Antwoord

WAT IS EEN SANATORIUM?

Antwoord

WELKE LEUKE EN VERRASSEDE WEEJES BEN JE TEGEN GEKOMEN?

Antwoord

PETER

Namen van de groepsleden:

WAT HEEFT PETER? KAN JE ZIEN WAT ER AAN DE HAND IS?

Antwoord

WAT KAN JE VERTELLEN OVER PETER?

Antwoord

WAT IS HET THEMA DAT BIJ DE ZIEKTE VAN PETER HOORT?

Antwoord

EN, WAT HEB JE EROVER GELEERD?

Antwoord

HOE SNEL KLOPT JOUW HART?

Antwoord

WELKE LEUKE EN VERRASSEDE WEEJTJES BEN JE TEGEN GEKOMEN?

Antwoord

MARIJE

Namen van de groepsleden:

HOE OUD WAS MARIJE TOEN ZE ZIEK WERD?

Antwoord

WAT KAN JE VERTELLEN OVER MARIJE?

Antwoord

WAT IS HET THEMA DAT BIJ DE ZIEKTE VAN MARIJE HOORT?

Antwoord

EN, WAT HEB JE EROVER GELEERD?

Antwoord

UIT HOEVEEL CELLEN BESTAAT HET MENSELIJK LICHAAM?

Antwoord

WELKE LEUKE EN VERRASSENDE WEETJES BEN JE TEGEN GEKOMEN?

Antwoord

TIFFANY EN GILLIANO

Namen van de groepsleden:

WAT HEBBEN TIFFANY EN GILLIANO ?

Antwoord

WAT KAN JE VERTELLEN OVER TIFFANY EN GILLIANO?

Antwoord

WAT IS HET THEMA DAT BIJ DE ZIEKTE VAN TIFFANY EN GILLIANO HOORT?

Antwoord

EN, WAT HEB JE EROVER GELEERD?

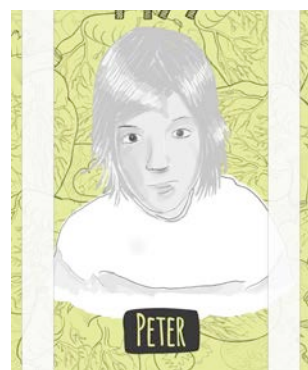
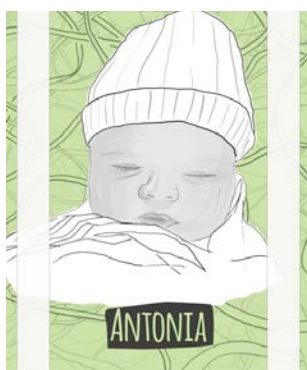
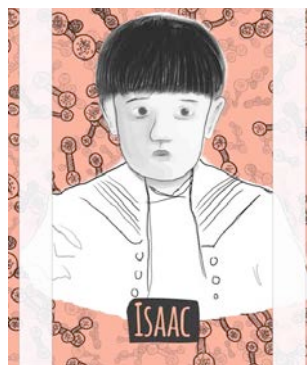
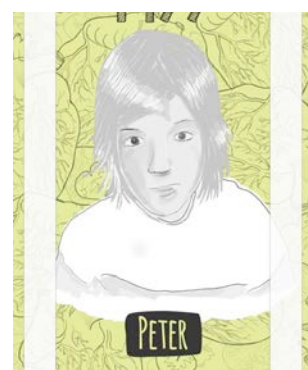
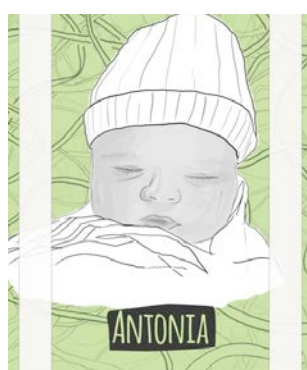
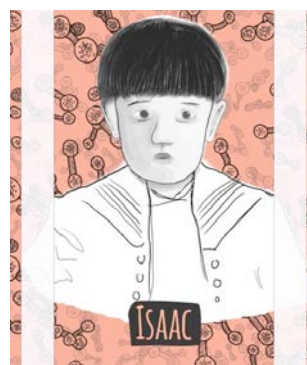
Antwoord

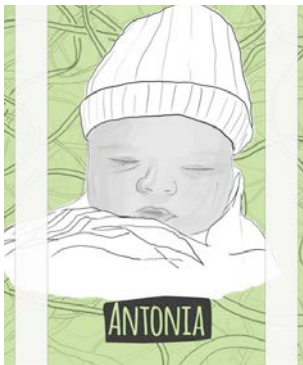
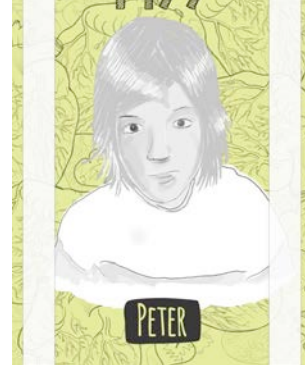
WAT HEB JIJ GEERFD VAN JE OUDERS?

Antwoord

WELKE LEUKE EN VERRASSEDE WEETJES BEN JE TEGEN GEKOMEN?

Antwoord

BIJLAGE 3 – TOELICHTING ZIEKTES EN THEMA'S

Hieronder vindt u een overzicht van de acht ziektes met de bijbehorende thema's.

CHOLERA is een infectieziekte die wordt veroorzaakt door een bacterie in de darm. De ziekte leidt tot hevige diarree en tot uitdroging. Het is een besmettelijke ziekte die zich vooral verspreidt via besmet water. De ziekte komt nog steeds veel voor in derdewereldlanden. Thema: hygiëne

DIFTERIE is een infectieziekte die wordt veroorzaakt door een bacterie. De bacterie zorgt voor een beschadiging van weefsels, bijvoorbeeld in de neus, keel of op de huid. Het is een zeer besmettelijke ziekte. Voor de Tweede Wereldoorlog was dit de grootste doodsoorzaak bij kinderen in Nederland. Sinds 1957 krijgen de meeste kinderen in Nederland een vaccinatie die ze beschermt tegen de ziekte. Thema: vaccineren

VROEGGEBOORTE: normaal gesproken zit een baby ongeveer veertig weken in de buik van de moeder. Maar als de baby vóór de 37 weken geboren wordt, is de baby nog niet volgroeid. Dan spreek je van een vroeggeboorte. Vroeger gingen de meeste baby's dood als ze te vroeg geboren werden. Vandaag de dag zijn er couveuses waarin de baby rustig verder kan gaan met groeien. Thema: technologie

TUBERCULOSE (TBC) is een besmettelijke ziekte die wordt veroorzaakt door de tuberculosebacterie. Het zorgt voor ontstekingen in het lichaam, meestal in de longen. De ziekte zorgde vroeger voor heel veel doden maar is tegenwoordig goed te genezen met de juiste medicijnen. Thema: armoede

ONDERVOEDING heeft nare gevolgen zoals groeivertraging en ziektes. Kinderen die ondervoed ter wereld komen of ondervoed zijn hebben op latere leeftijd grotere kans op ziektes (zoals in de hongerwinter). Door directe en indirecte gevolgen is ondervoeding vandaag de dag doodsoorzaak nummer één in de wereld. Thema: voeding

AANGEBOREN HARTAFWIJKING komt in Nederland bij 1% van de kinderen voor en kan tegenwoordig in de meeste gevallen worden geopereerd. Dat komt omdat de technologie van de apparatuur die artsen voor de operatie gebruiken verbeterd is. Sommige kinderen worden nog steeds niet helemaal beter. Deze kinderen leven met een chronische hartaandoening en zijn onder andere vaker moe. Thema: technologie en kennis

KANKER is een ziekte waarbij kwaadaardige cellen zich constant delen waardoor er een tumor ontstaat. Gelukkig weten doktoren steeds meer over kanker en verbetert de behandeling. Daardoor is de kans steeds groter dat iemand met kanker blijft leven en weer beter wordt. Thema: kennis en techniek

SIKKELCELZIEKTE is een erfelijke vorm van chronische bloedarmoede. De ziekte is genoemd naar de abnormale vorm die de rode bloedcellen kunnen krijgen. Normaal zijn rode bloedcellen rond, maar bij sikkelcelziekte verandert de vorm soms in die van een halve maan of sikkel. Thema: erfelijkheid

DE KINDEREN

Hendrika Johanna en Sophia

Hendrika Johanna was de jongste, Sophia was het oudste meisje. Hun vader Jan was schilder, hun broer Simon had geen vast werk. Ze woonden in de Lange Leidsedwardsstraat, vlak bij het Leidseplein, in een kelderwoning. De zusjes kregen cholera en overleden op 28 juni 1866.

Isaac

Van 21 december 1894 tot 21 januari 1895 lag Isaac in het Kinderziekenhuis met difterie. Hij was toen vier jaar. Isaac was een van de eerste kinderen die het dure, buitenlandse anti-difterieserum kreeg. Daardoor werd hij beter.

Antonia

In het patiëntenboek van het Emma Kinderziekenhuis staat achter de naam van Antonia 'partus prematurus'. Dat betekent vroeggeboorte. Antonia's leven begon dus met een opname in het Kinderziekenhuis. Later kreeg Antonia zelf vijf kinderen.

Greta

Greta werd een paar maanden voor het begin van de Tweede Wereldoorlog geboren. Ze was enig kind en ze groeide op in de Jordaan. Daar kende iedereen elkaar en ze hielpen elkaar als ze konden. Zo kwam Greta de hongerwinter door, ondanks ernstige ondervoeding.

Hugo

Hugo werd in 1943 geboren als vijfde kind in een hecht gezin. In januari 1949 werd hij opgenomen in het Emma Kinderziekenhuis voor tuberculose. Zijn bed mocht hij niet uit, dat hoorde toen bij de behandeling. Net zoals de dagelijkse prik antibioticum.

1977

PETER

Peter

Na de geboorte van Peter in 1964 bleek dat er iets mis was met zijn hart. Maar wat precies, dat wisten ze niet. Hij moest voorzichtig zijn en rustig aan doen. Hij lag héél vaak in het ziekenhuis. Bij elkaar opgeteld tot zijn zestiende wel vier jaar.

Marije

Marije is in 1986 geboren. In 1999 werd een tumor in haar rechterbeen ontdekt. Ze kreeg in een jaar tijd 14 chemokuren. Haar onderbeen en knie werden geamputeerd. In 2002 begon Marije met sporten: verspringen en hardlopen. Ze werd topsporter. Nu studeert ze om kinderarts te worden.

1999

MARTJE

2015

TIFFANY EN GILLIANO

Tiffany en Gilliano

Tiffany en Gilliano hebben sikkelcelziekte. Dat is een erfelijke vorm van bloedarmoede. Ze moeten zich aan behoorlijk strenge leefregels houden. Zo proberen ze te voorkomen dat ze een pijnlijke crisis krijgen. Tiffany wil schoonheidsspecialiste worden, Gilliano applicatieontwikkelaar.